

Olli Erkola
Jussi Haasio
Erkki Kentala
Tuula Manner
Klaus Olkkola
Harry Scheinin
Sanna Vilo

IN MEMORIAM RIKU AANTAA 1959–2016

► Marraskuun 11. päivänä 2016 saimme järkyttävän suruviestin: kollegamme ja ystävämme, Turun yliopiston anesthesiologian ja tehohoidon professori Riku Aantaa, oli kuollut pitkäaikaisen sairauden murtamana.

Riku oli syntyperäinen turkulainen, joka päästyään ylioppilaaksi Turun Suomalaisesta Yhteiskoulusta 1978 aloitti lääketieteen opinnot Turun yliopistossa. Valmistuttuaan lääkäriksi joulukuussa 1984 hän päätti ryhtyä anesthesiologiksi, sekä myöhemmin pätevöityä erityisesti lasten anesthesiologiaan ja tehohoittoon. Kliinisen työn ohella hän toimi lähes vuosikymmenen ajan TYKS:n toimenpide-, teho- ja kivunhoidon palvelualueen hallinnollisena ylläkkärinä.

Riku oli erinomainen anestesialääkäri: hän oli kätevä käsistään, nopea ja tehokas, ja omasi valtavat määrät teoreettista tietoa. Hän vaati itseltään paljon, luki ja seurasi tiiviisti anesthesiologian kehitystä ja patisti myös työvereitaan hankkimaan tietoa sekä kouluttautumaan. Hän oli erittäin innovatiivinen arjen työtapojen kehittäjä, jonka mielikuvituksen lento hipoi joskus äärettömyyden rajoja. Lastenanesthesiologina hänellä oli erityinen kyky saada lapsipotilaat puolelleen ja mukaan leikilliseen

hassutteluun. Hän teki työtään suurella innostuksella ja intohimolla.

Kliinisen työn ohella Riku teki merkittävän akateemisen uran. Hänen vuonna 1991 valmistunut väitöskirjansa käsitteli deksmedetomidiniä, jonka sittemmin maailmanlaajuinen menestystarina alkoi Rikun ensimmäisistä väitöskirjatöistä. Riku toimi vuosien ajan myös Orion oy:n asiantuntijalääkkärinä. Rikulla oli yli 70 julkaisua ja 7 ohjattua väitöskirjaa. Hän sai dosentin arvon vuonna 1998, ja syksyllä 2015 hänet nimitettiin Turun yliopiston anesthesiologian ja tehohoidon professoriksi. Hänen erityinen mielenkiinnon kohteensa oli erikoisan alan koulutuksen kehittäminen, ja siihen hän toi esimerkillistä ryhtiä ja tavoitteellisuutta.

Rikun monista luottamustoimista mainittakoon Suomen Anestesiologiyhdistyksen johtokunnan jäsenyys vuosina 2003–2008; näistä kaksi vuotta hän toimi yhdistyksen puheenjohtajana. Hän kuului pohjoismaisen anestesiologiyhdistyksen (SSAI) hallitukseen vuosina 2006–2008, jonka jälkeen hän jatkoi aktiivista toimintaa lasten anestesiologian pohjoismaisen koulutuksen ohjausryhmässä. Vuonna 2012 Riku valittiin Euroopan lastenanestesiologiyhdistyksen hallitukseen. Hänellä

oli monia kansainvälisiä asiantuntija-tehtäviä ja hän oli toivottu luennoitsija monissa kongresseissa.

Klaus Olkkola ja Riku luotsasivat työparina noin 10 vuoden ajan TYKS:n anesthesiologian ja tehohoidon akateemisia ja hallinnollisia strategioita. Klausin mukaan tuolloin pidettiin periaatteena, että jos jotain toimintatapaa ei oltu spesifisesti kielletty, oli sitä pidettävä sallittuna. ”Oikaisemalla” mutkia suoraksi saatiin tuloksia aikaan nopeasti, ja verbaalisella akrobatialla jälkikäteen selitettiin toimintatapoja ylemmälle johdolle. Klausin ja Rikun yhteistyö ja ystävyys jatkui vielä Klausin lähdettyä Turusta, erityisesti talvisten hiihtomatkojen muodossa. Nämä matkat suuntautuivat Kanadaan ja Japaniinkin asti. Yhtään hiihtopäivää ei näillä reissuilla ’oikaistu’.

Riku oli työkavereilleen läheinen ystävä, jonka kanssa jaettiin perheen kuulumiset, harrastusten tulosvertailut ja parhaat ruokareseptit. Hän oli hyvä seuramies, joka loi monia kuolemattomia sloganeita. Hyvä esimerkki oli hänen tapansa vastata kanslian puhelimeen ’virsikirjalainaamo’ -mistä lieneekään peruaan? Riku ei koskaan jättänyt kaveria pulaan. Tätä kuvaa tarina lääkintä-RUK:sta, jossa Riku pelasti humalassa hölmöilevät

oppilastoverinsa selittämällä päivystävälle upseerille, että tässä on menossa harjoitus jossa regressio toimii egon palveluksessa.

Vapaa-aikanaan Riku oli yhtä aktiivinen kuin työssään: hän oli muun muassa erinomainen kokki, joka järjesti unohtumattomia gastronomisia elämyksiä perheelleen ja ystävilleen. Riku rakasti purjehdusta perheen kanssa Turun saaristossa, harrasti monipuolisesti liikuntaa sekä klassista musiikkia kaikissa muodoissaan. Tärkein asia Rikun elämässä oli perhe: vaimo Paula ja pojat Akseli, Lauri ja Niilo sekä neljä pientä lastenlasta, jotka viime vuosina täyttivät Rikun elämän uudella ilolla ja touhulla.

Yksi Rikulle tärkeistä harrastuksista oli vaellus ja patikointi. Hän teki Olli Erkolan ja Jussi Haasion kanssa jokasyksyisen Lapin vaelluksen yli 20 vuoden ajan. Riku nimesi porukan ”Ruskanpanttaajiksi”. Viimeiseksi jäänyt viime syyskuun vaellus kohdistui Suomen jylhimpään kanjoniin, Kevon reittiin. Vaellusten kohokohtia olivat avolaavulla vietetyt yöt rakovalkean loisteessa. Tukikohtana toimi Jussin kelokämpä Inarin Paadarjärvellä ja siellä sorruttiin joskus jopa puolukoiden poimintaan. Rikun räväkkää huumoria kuvastivat paidat ja pipot,

Laskettelumatkalla Hakubassa Japanissa

joihin oli painettu senkaltaisia tekstejä kuin *'On ihanaa olla Ruskanpanttaaja'*, *'Cadaver non deseritur'* (kadaveria ei jätetä) ja *'Kusipääkin on ihminen'*. Ruskanpanttaajien logoon Riku liitti tekstin *'Per Pedes Apostolorum'* eli apostolin kyydillä. Vaelluskaverina Riku oli kovakuntoinen huumoriveikko, joka toimi itseoikeutetusti reissujen kokkina. Luontoharrastus

vei Rikun myös Paula-vaimonsa ja poikiensa kanssa patikka- ja vaellusreissuille koti- ja ulkomaille - hänen viimeisen vuotensa aikana muun muassa Espanjaan ja Irlantiin.

Rikun kuolemaa on vaikea ymmärtää tai hyväksyä. Hänen poimenonsa koskettaa läheisten lisäksi koko Suomen anestesiyhteisöä. Riku tulee aina kulkemaan rinnallamme. ■